

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з наукової роботи
та інноваційної діяльності
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор сільськогосподарських наук,
професор**

Оксана ТОНХА
2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Попової Олени Олександрівни
на тему: **«Формування управлінської звітності
економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу»,**
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності **071 «Облік і оподаткування»**
галузі знань **07 «Управління та адміністрування»**

Витяг з протоколу № 5 фахового семінару наукової ради економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від «02» квітня 2025 року.

Присутні члени наукової ради економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: А. Д. Діброва, декан економічного факультету, професор кафедри глобальної економіки, доктор економічних наук, професор, голова наукової ради; Ю. В. Негода, професор кафедри фінансів, доктор економічних наук, професор, секретар наукової ради; В. В. Байдала, завідувач кафедри економіки, доктор економічних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Економіка підприємств та галузей національного господарства»; Н. М. Вдовенко, завідувач кафедри глобальної економіки, доктор економічних наук, професор; Л. В. Гуцаленко, професор кафедри обліку та оподаткування, доктор економічних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Облік і оподаткування»; М. М. Ільчук, завідувач кафедри організації підприємництва та біржової діяльності, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН; І. Д. Лазаришина, професор кафедри статистики та економічного аналізу, доктор економічних наук, професор; О. О. Лемішко, професор кафедри фінансів, доктор економічних наук, доцент; В. І. Радько, професор кафедри організації підприємництва та біржової діяльності, доктор економічних наук, доцент, гарант освітньо-наукової програми «Підприємництво та торгівля»; Л. М. Худолій, професор кафедри банківської справи та страхування, доктор економічних наук, професор; Н. Р. Швець, завідувач кафедри фінансів, доктор економічних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Інші присутні на засіданні наукової ради економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: А. О. Музиченко, завідувач кафедри статистики та економічного аналізу, кандидат економічних наук, доцент; О. О. Попова, аспірантка.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації **Попової Олени Олександрівни** на тему: **«Формування управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу»,** поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Тему дисертації затверджено вченою радою економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 10 листопада 2021 року).

Дисертацію виконано на кафедрі обліку та оподаткування економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор **Гуцаленко Любов Василівна**, професор кафедри обліку та оподаткування Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Слухали: доповідь здобувачки О. О. Попової про основні положення дисертації. У результаті дослідження розвинуто наукові положення щодо сутності і генезису формування управлінської звітності; обґрунтовано теоретичні засади формування і використання управлінської звітності економічної безпеки; узагальнено методичні підходи до дослідження управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу; проаналізовано сучасний стан системи управлінської звітності в економічній безпеці підприємств аграрного бізнесу; удосконалено обліково-контрольний імператив формування управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу; оцінено стан та виділено особливості облікової політики у підвищенні якості управлінської звітності економічної безпеки; розроблено модель побудови системи управлінської звітності підприємств аграрного бізнесу в частині земель сільськогосподарського призначення як основного майнового показника економічної безпеки та розроблено обліково-інформаційне забезпечення управлінської звітності економічної безпеки в цифровізованому сільськогосподарському виробництві.

Здобувачці було поставлено 26 запитань, на які доповідачка надала обґрунтовані відповіді та пояснення.

Виступили:

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Л. В. Гуцаленко, яка зазначила, що за період навчання О. О. Попова набула теоретичних знань, умінь, навичок та компетентностей, достатніх для вирішення наукових і практичних завдань у обліку і оподаткуванні, провела власне наукове дослідження. Результати, отримані в ході дослідження, мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. У процесі виконання індивідуального навчального плану О. О. Попова виявила високу працездатність, загальну ерудицію та наполегливість в опанування нових навчальних дисциплін. Вищезазначене засвідчує набуття здобувачкою нових знань, умінь, навичок та компетентностей, які допомогли їй на високому рівні виконати наукове дослідження. У процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи О. О. Попова проявила себе як самостійна, наполеглива, відповідальна, високоєрудована науковиця, яка уміє ставити і вирішувати складні наукові завдання, володіє методами наукових досліджень, комунікаційними та іншими компетентностями, що дозволяють здобувачці цілісно, у логічній послідовності представляти результати власних досліджень, публікувати їх в українських та зарубіжних наукових виданнях, обговорювати у науковій спільності, обґрунтовувати та відстоювати власні наукові досягнення.

Експерти:

Лазарішина І. Д., доктор економічних наук, професор, відзначила актуальність обраної теми, високий ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків. Експертка відмітила, що під час виконання дисертації запропоновано систематизацію етапів розвитку управлінської звітності на основі дослідження еволюції управлінської звітності та системи розвитку управлінської звітності у зарубіжних країнах; обґрунтовано концептуальне значення управлінської звітності в економічній безпеці підприємства на основі систематизації підходів до визначення поняття небезпеки, загрози та ризику в контексті економічної безпеки та виокремлено і охарактеризовано ключові напрями економічної безпеки, що обумовило формулювання авторкою принципів побудови управлінської звітності економічної безпеки підприємств; удосконалено сутнісну характеристику економічної безпеки як стану захищеності економічної системи підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз; удосконалено методичні підходи дослідження управлінської звітності економічної безпеки підприємств. Практичне значення одержаних результатів безсумнівне, оскільки практична значимість одержаних наукових результатів підтверджується

розробленими організаційно-практичними положеннями, що доведені до рівня конкретних розробок, придатних до використання. На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Музиченко А. О., кандидат економічних наук, доцент, відзначив актуальність теми дослідження, її наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи. Експерт відмітив, що дисертація здобувачки ступеня доктора філософії О. О. Попової є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено конкретне наукове завдання щодо формування управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу. Сильною стороною дисертаційного дослідження є наявність вперше розробленої методичної моделі (методики та документального забезпечення) управлінської оцінки прав користування земельними ділянками, як ключового майнового показника економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу та запропоновано відображення її результатів в управлінській звітності, що забезпечить оперативну генерацію даних про майновий стан підприємства для їх використання в обґрунтуванні стратегічних і тактичних управлінських рішень щодо посилення економічної безпеки, зокрема її майнових показників. Достовірність та об'єктивність отриманих результатів, висновків та рекомендацій підтверджуються широкою апробацією результатів на міжнародних і всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, публікаціями у фахових виданнях, а також довідками про впровадження результатів на загальнодержавному рівні, на рівні суб'єктів господарювання та у навчальний процес. На основі аналізу дисертації, експертом запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

В обговоренні результатів дисертації взяли участь: доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН М. М. Ільчук; доктор економічних наук, професор А. Д. Діброва; доктор економічних наук, професор Л. М. Худолій; доктор економічних наук, професор Ю. В. Негода; доктор економічних наук, професор Н. М. Вдовенко; доктор економічних наук, професор О. О. Лемішко; доктор економічних наук, професор Н. Р. Швець.

Виступаючи зазначили, що дисертацію О. О. Попової виконано на важливу тему, робота містить значну кількість нових наукових даних, має наукову новизну, актуальність, важливе теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Було підтримано пропозицію експертів про рекомендацію дисертації О. О. Попової для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Постановили: заслухавши та обговоривши дисертацію О. О. Попової на тему: «Формування управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу»,

члени наукової ради економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації. Діяльність підприємств аграрної галузі завжди була пов'язана із підвищеними ризиками. Сьогодні їх дія значно посилюється збройною агресією з боку російської федерації. Деструктивний вплив воєнних дій на економічну безпеку підприємств пов'язаний з руйнуваннями основних засобів, неможливістю господарювання на окупованих та прифронтових територіях; ракетно-дроновими атаками, нестачею кваліфікованої робочої сили, ускладненою логістикою та посиленням макроекономічних диспропорцій, що призводять до масового недоотримання прибутку суб'єктами аграрного бізнесу. На тлі наявної суспільно-політичної невизначеності актуалізується питання економічної безпеки підприємств, її оцінки та інформаційного узагальнення. Виступаючи головним інформаційним ресурсом для прийняття рішень управлінська звітність відіграє важливу роль у подоланні означених викликів та потребує удосконалення, наповнення і структуризації на вимоги всезростаючої потреби посилення економічної безпеки суб'єктів господарювання.

Однак, незважаючи на наявні численні наукові здобутки, затяжна війна й погіршення можливостей економічного зростання, що відбуваються в Україні, потребують нового наукового пошуку та розроблення актуальних методик посилення економічної безпеки та її обліково-інформаційного і звітного забезпечення.

Потребує вирішення окремих пластів науково-прикладних проблем, пов'язаних з поступовим впровадженням міжнародних підходів та методологій складання управлінської звітності, які орієнтовані на нефінансові показники та стратегічні пріоритети. Тому аналіз тенденцій методологічного, організаційного та методико-прикладного удосконалення управлінської звітності є актуальним, зважаючи на відсутність достатнього регламентування положень імплементації міжнародних підходів до її формування українськими підприємствами.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри. Дисертація виконана в рамках науково-дослідних робіт Національного університету біоресурсів і природокористування за темою «Обліково-контрольне забезпечення управління діяльністю і оподаткування суб'єктів господарювання в умовах сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0121U110614). У межах наукової теми розроблено пропозиції з удосконалення теоретичних положень формування управлінської звітності з економічної безпеки. Сформульовано обліково-інформаційний базис управлінської звітності економічної безпеки, а також запропоновано напрями її удосконалення в частині побудови концептуальних підходів звітності з економічної безпеки, моделювання управлінської звітності аграрних підприємств та формування і використання звітності економічної безпеки у цифровізованому сільськогосподарському виробництві.

3. Особистий внесок здобувачки в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Дисертація є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою роботою. Висновки та положення, які виносяться на захист, відображають наукову новизну й особистий внесок дисертантки. З публікацій, виконаних у співавторстві, використано лише елементи, що належать авторці особисто. Внесок аспірантки у публікації, підготовлені у співавторстві, зазначений у переліку основних праць за темою дисертації.

4. Достовірність і обґрунтованість отриманих результатів і запропонованих авторкою рішень, висновків, рекомендацій. Дослідження проведено на достатньому методичному рівні з використанням загальнонаукових і спеціальних методів наукового дослідження. При здійсненні аналізу сучасного стану управлінської звітності застосовувалися методи системного аналізу та синтезу, моделювання, економіко-статистичного спостереження і узагальнення, історичний метод. Дослідження ролі і значення управлінської звітності у посиленні економічної безпеки підприємств проводилися за допомогою методів індукції та дедукції, аналогії і порівняння. Керуючись методами

систематизації, єдиної подібності та розбіжності запропоновано загальні підходи до побудови системи управлінської звітності економічної безпеки. У розробленні методики оцінки майнових характеристик економічної безпеки (земель сільськогосподарського призначення) використано експертний метод. Методи класифікації, групування та систематизації застосовані в дослідженні принципів управлінської звітності, класифікації ризиків економічної безпеки. Оцінку особливостей та сучасних проявів ролі управлінської звітності в економічній безпеці підприємств аграрного бізнесу здійснено шляхом застосування аналітичних методів дослідження. Висновки та рекомендації аргументовано результатами власних досліджень, вони відповідають меті та поставленим завданням.

5. Наукова новизна основних результатів дослідження. Основні результати, що визначають наукову новизну виконаного дослідження, охоплюють такі позиції: вперше розроблено систему управлінської звітності щодо прав користування земельними ділянками (методика оцінки, документальне забезпечення та форми звітності), як ключового майнового показника економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу, що забезпечить оперативну генерацію даних про майновий стан підприємства для їх використання в обґрунтуванні стратегічних і тактичних управлінських рішень щодо посилення економічної безпеки, зокрема її майнових показників.

Удосконалено методичні підходи до дослідження управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу (функціональний, індикаторний, експертний, матричний підходи), що дозволило встановити методичну послідовність аналізу економічної безпеки на основі управлінської звітності та запропонувати методичний механізм формування управлінської звітності з оцінки економічної безпеки сільськогосподарського підприємства; удосконалено підхід до оцінки особливостей та сучасних проявів ролі управлінської звітності в економічній безпеці підприємств аграрного бізнесу, зокрема проведено аналіз чинних методик аналізу рівня економічної безпеки та здійснено їх групування (методики комплексного, фінансового, управлінського аналізу та галузевого), систематизовано показники аналізу фінансово-господарської діяльності, які характеризують економічну безпеку (фінансові, майнові, техніко-технологічні, інвестиційні, інноваційні, кадрові та екологічні), що дозволило визначити перелік індикаторів щодо кожної із виділених складових економічної безпеки; удосконалено обліково-контрольний імператив формування управлінської звітності шляхом доповнення його складових галузевим (через виділення галузевих показників економічної безпеки) та макроекономічним аспектом (через узагальнення і класифікацію показників економічної безпеки держави та їх адаптацію до рівня підприємств), що дозволило сформулювати основні запити до системи контролю показників економічної безпеки та управлінської звітності підприємств аграрного бізнесу; удосконалено методико-прикладні засади формування облікової політики аграрного підприємства, що спрямована на інформування про рівень економічної безпеки та ризики і загрози щодо його зниження, зокрема визначені та узагальнені мета, етапи та основні аспекти формування облікової політики для цілей управлінського обліку, критерії якості управлінської звітності, для їх фіксації в обліковій політиці. Проведені узагальнення дали можливість розробити форми управлінської звітності, Графік документообігу для цілей управлінського обліку, примірне Положення про облікову політику в частині управлінської звітності економічної безпеки, використання яких дозволить організувати на підприємстві ефективну систему формування в управлінні інформації про стан економічної безпеки та шляхи її посилення; удосконалено підходи до модернізації управлінської звітності економічної безпеки в цифровізованому сільськогосподарському виробництві, що передбачає трансформацію процесу її формування на основі діджитал-технологій, зокрема: Big Data, штучний інтелект, IoT, Blockchain, Cloud technology та Dashboard. Запропонована інтерпретація побудови управлінської звітності забезпечить її відповідність сучасним інформаційним запитам.

Набули подальшого розвитку наукові положення щодо сутності і генезису формування управлінської звітності, що включають уточнення поняття «управлінська звітність» та запропоновану періодизацію її становлення як виду звітності, що у своїй сукупності забезпечать науково обґрунтований підхід при побудові системи управлінської звітності економічної безпеки; обґрунтування теоретичних засад формування і використання

управлінської звітності економічної безпеки шляхом удосконалення понятійного апарату щодо економічної безпеки, узагальнення її принципів та запропонованої класифікації ризиків економічної безпеки, що забезпечує науковий базис формування системи управлінської звітності економічної безпеки; концептуальне обґрунтування підходів до формування управлінської звітності економічної безпеки суб'єктів господарювання, що включають пропозиції щодо імплементації міжнародних підходів з бухгалтерського та управлінського обліку до формування управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу, впровадження яких дозволить мінімізувати ризики акумулювання інформації у помилково визначених розрізах та форматах.

6. Практична цінність результатів дослідження та їх впровадження. У результаті проведених досліджень розроблені і доведені в дисертації наукові ідеї, висновки і пропозиції дозволяють сільськогосподарським підприємствам підвищити якість управлінської звітності в частині їх економічної безпеки. Отримані у процесі дослідження напрацювання можуть бути використані окремими суб'єктами агробізнесу, науково-дослідними інститутами та закладами вищої освіти. Федерацією аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України розглянуто надані концептуальні підходи до удосконалення управлінської звітності економічної безпеки суб'єктів господарювання, пропозиції щодо моделювання управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу. Громадською організацією прийнято до впровадження пропозиції щодо формування і використання управлінської звітності економічної безпеки в цифровізованому сільськогосподарському виробництві (довідка № 15/11 від 11 листопада 2024 р.).

Рекомендації щодо проведення управлінської оцінки вартості прав оренди земель та відображення її в управлінській звітності прийнято для впровадження ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки» (довідка № 01д/24 від 06 листопада 2024 р.).

У сільськогосподарському підприємстві ТОВ «Волмаро» впроваджено механізм управлінської оцінки справедливої вартості прав оренди земель сільськогосподарського призначення для формування інформації про його економічну безпеку в управлінській звітності. У практичній обліковій роботі підприємства використано пропозиції щодо побудови облікової політики з урахуванням пріоритетів економічної безпеки та відображення її у формах управлінської звітності. Зокрема застосовується комплект управлінської звітності та графік документообігу для цілей управлінського обліку показників економічної безпеки (довідка № 06/11 від 06 листопада 2024 р.).

У практичній діяльності ТДВ «Терезине» апробовано та пристосовано до потреб управління послідовність аналізу показників економічної безпеки. Окремі положення використані підприємством у ході формування управлінської політики з посилення економічної безпеки підприємства у період дії військового стану на території України. (довідка № 24/242 від 17 жовтня 2024 р.).

Результати дисертаційного дослідження використовуються в освітньому процесі Національного університету біоресурсів і природокористування України при викладанні дисципліни «Управлінський облік».

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні теоретичні та практичні результати дисертаційного дослідження викладено у 14 наукових працях, з яких стаття у періодичному науковому виданні, включеному до категорії «А» Переліку наукових фахових видань України та/або у закордонному виданні, проіндексованому у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, 4 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, стаття у колективній монографії, 8 тез наукових доповідей.

**Стаття у періодичному науковому виданні,
включеному до категорії «А» Переліку наукових фахових видань України
та/або у закордонному виданні, проіндексованому у базах даних
Web of Science Core Collection та/або Scopus**

1. Проданчук М., Бездушна Ю., Михалків А., Шевчук Н., Попова О. Розвиток інтегрованої звітності в забезпеченні збалансованої системи показників управлінської

системи. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. № 6 (47). С. 111–123. (Поповою О. О. запропоновано власну авторську модель інтегрованого звіту аграрного підприємства, механізм обліково-аналітичного забезпечення збалансованої системи показників, розроблено порядок формування матриці апіорних показників збалансованої системи за інтегрованим звітом, дослідження узагальнено шляхом представлення авторського бачення Концепції розвитку інтегрованої звітності у забезпеченні збалансованої системи показників для потреб управлінської системи, узгоджено з рештою співавторів висновки, підготовлено публікацію до друку відповідно до вимог видання. Проданчук М. А. проведено аналіз наявного досвіду формування інтегрованої звітності підприємствами, що функціонують в Україні, розроблено на його основі прийнятну для застосування модель інтегрованої звітності, окреслено її роль у забезпеченні збалансованої системи показників управлінської системи українських підприємств. Бездушиною Ю. С. проведено аналіз наукових досліджень та зроблено висновок, що переважна більшість українських наукових підходів убачає, що інтегрована звітність розглядає суб'єкт господарювання як механізм створення доданої вартості бізнесу, причому міжнародний досвід формування інтегрованої звітності характеризується здебільшого розглядом такої звітності як основи інформації про індикатори сталого розвитку. Михалків А. А. розкрито авторське бачення місця інтегрованої звітності у процесі формування вартості бізнесу, узагальнено рівень поширення практики складання інтегрованої звітності у світі за 2017–2020 рр., наведено динаміку формування інтегрованої звітності суб'єктів господарювання України за аналізований період. Шевчук Н. С. проаналізовано стан формування й оприлюднення фінансової та нефінансової інформації станом на 1 вересня 2021 р. (на прикладі аграрних підприємств України), виявлено динаміку кількості суб'єктів господарювання України, які подають звітність відповідно до стандартів GRI).

**Статті у наукових виданнях,
включених до Переліку наукових фахових видань України**

2. Гуцаленко Л. В., **Попова О. О.** Управлінська звітність в контексті удосконалення інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень. *Економіка і управління бізнесом*. 2022. Т. 13. № 2. С. 28–41. (Поповою О. О. проаналізовано, систематизовано результати досліджень, визначено актуальність, практичне значення та мету проведених досліджень, узагальнено принципи формування управлінської звітності узгоджено з науковим керівником висновки, підготовлено публікацію до друку відповідно до вимог видання. Гуцаленко Л. В. проведено літературний науковий пошук, порівняльний аналіз фінансової та управлінської звітності за виділеними ознаками, які наближені до опублікованих авторами та визначено відповідні узгодження і відмінності, досліджено сутність управлінської звітності та принципи її формування).

3. Попова О. О. Особливості облікової політики для підвищення якості управлінської звітності. *Ефективна економіка*. 2024. № 1. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2922>.

4. Гуцаленко Л. В., **Попова О. О.** Міжнародні підходи до формування управлінської звітності. *Агросвіт*. 2024. № 11. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/3846>. (Поповою О. О. проаналізовано, систематизовано результати досліджень, визначено актуальність, сформульовано практичне значення та мету проведених досліджень, узагальнено міжнародні підходи до формування управлінської звітності, узгоджено з науковим керівником висновки, підготовлено публікацію до друку відповідно до вимог видання. Гуцаленко Л. В. проведено науковий пошук особливостей впливу міжнародних підходів на формування управлінської звітності, встановлено, що при розробленні вимог і показників суб'єкти господарювання можуть використовувати IFRS, GAAP, ERP-системи, KPI, BSC, а також рекомендації GRI, SASB).

5. Попова О. О. Управлінська оцінка вартості прав оренди сільськогосподарських земель як чинник посилення економічної безпеки аграрного підприємства. *Агросвіт*. 2024. № 22. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/4986/5030>.

Стаття у колективній монографії

6. **Popova O. O.**, Vakulyk D. A. Formation of the management accounting system based on the principles of international standards. Application of international accounting standards by enterprises in the context of modern challenges: collective monograph. National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Košice: Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach, 2022. P. 45–59. *(Попова О. О. проаналізовано та описано міжнародні стандарти управлінського обліку, систематизовано результати досліджень, узгоджено зі співавтором висновки, підготовлено публікацію до друку відповідно до вимог видання. Vakulyk D. A. проведено літературний науковий пошук, порівняльний аналіз наявних досліджень, які наближені до опублікованих авторами та розроблено модель автоматизації управлінського обліку економічних ресурсів суб'єктів господарювання).*

Тези наукових доповідей

7. Попова О. О. Управлінська звітність – джерело оцінки фінансового стану підприємства. Міжнародні тенденції формування професійної компетентності фахівців з обліку і оподаткування: Міжнародна науково-практична онлайн-конференція, м. Київ, 16–17 вересня 2021 року: тези доповіді. Київ, 2021. С. 167–169.

8. **Попова О. О.**, Гуцаленко Л. В. Управлінська звітність: методичні підходи оцінки економічної безпеки підприємств. Наукові читання професора Григорія Герасимовича Кірейцева (до 90-річчя від дня народження): Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція, м. Київ, 22 лютого 2022 року: тези доповіді. Київ, 2022. С. 204–207. *(Поповою О. О. запропоновано методичні підходи оцінки економічної безпеки підприємств. Гуцаленко Л. В. здійснено консультаційну допомогу в написанні тез доповіді).*

9. Попова О. О. Роль управлінської звітності в економічній безпеці підприємств аграрного бізнесу. Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів: III Міжнародна науково-практична конференція, м. Берегове, 15 червня 2022 року: тези доповіді. Ужгород, 2022. С. 203–205.

10. Попова О. О. Домінуючі принципи формування управлінської звітності підприємств аграрного бізнесу в умовах воєнного стану. Стратегія інноваційного розвитку аграрних формувань України: аналітико-прогнозний аспект: IV Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 5–6 жовтня 2022 року: тези доповіді. Київ, 2022. С. 82–85.

11. Попова О. О. Методика формування управлінської звітності в залежності від організаційної структури підприємства. Перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції: XI Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 18 травня 2023 року: тези доповіді. Одеса, 2023. С. 120–123.

12. Попова О. Управлінська звітність як інструмент управління економічною безпекою підприємства. Фінансово-кредитне та обліково-аналітичне забезпечення післявоєнного відновлення економіки України: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 5–6 жовтня 2023 року: тези доповіді. Київ, 2023. С. 307–310.

13. Попова О. Імператив формування управлінської звітності економічної безпеки. Економічні дні – 2024: Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів, м. Київ, 10 квітня 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024.

14. Попова О. Переваги застосування хмарних сервісів при формуванні і використанні управлінської звітності. Agricultural and Food Economics – 2024: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 19–20 вересня 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024.

8. Апробація основних результатів дослідження. Основні результати дослідження пройшли апробацію в ході обговорення на: Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Міжнародні тенденції формування професійної компетентності фахівців з обліку і оподаткування» (м. Київ, 2021 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Наукові читання професора Григорія Герасимовича Кірейцева (до 90-річчя від дня народження)» (м. Київ, 2022 р.); III Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів» (м. Берегове, 2022 р.); IV Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Стратегія інноваційного розвитку аграрних формувань України: аналітико-прогнозний аспект» (м. Київ, 2022 р.); XI Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Перспективи розвитку обліку,

аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції» (м. Одеса, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Фінансово-кредитне та обліково-аналітичне забезпечення післявоєнного відновлення економіки України» (м. Київ, 2023 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Економічні дні – 2024» (м. Київ, 2024 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Agricultural and Food Economics – 2024» (м. Київ, 2024 р.).

Ухвалили:

Дисертація здобувачки ступеня доктора філософії Попової Олени Олександрівни на тему: «Формування управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено конкретне наукове завдання щодо формування управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу через побудову системи управлінської звітності економічної безпеки, розроблення науково-методичних рекомендацій з удосконалення її складу, змістовного наповнення та порядку проведення аналітичних і контрольних дій щодо посилення економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу за рахунок побудови ефективної системи управлінської звітності, що має істотне значення для галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей здобувачки Попової Олени Олександрівни дисертація на тему: «Формування управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Рішення прийнято одноголосно.

**Головуючий на засіданні наукової ради
економічного факультету
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор економічних наук, професор**

Анатолій ДІБРОВА

Експерти:

**Професор кафедри статистики
та економічного аналізу
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор економічних наук, професор**

Інна ЛАЗАРИШИНА

**Завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
аналізу та аудиту
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
кандидат економічних наук, доцент**

Андрій МУЗИЧЕНКО

**Відповідальний за атестацію здобувачів
вищої освіти ступеня доктора філософії**

Сергій БОЯРЧУК